

Валерий Панюшкин

РУБЛЬОВКА

Правилата на играчите

Рублевка. Player's handbook

Copyright © Валерий Панюшкин — Манн, Иванов, Фербер,
2013

© Издателство „Слънце“, 2014 г.

© Ива Николова, преводач, 2014 г.

© Вихра Стоева, художник, 2014 г.

ISBN 978-954-742-211-7

Валерий
Панюшкин

РУБЛЮВКА

Правилата на играчите

Издателство „Слънце“
Основано 1937 г.
София, 2014 г.

Съдържание

Увод от издателя.....	7
Увод от автора.....	9
<i>Утрото</i>	13
Въвеждане в Играта.....	13
Играта започва	24
Парвенюто	43
Трендсетърът	104
<i>Денят</i>	137
Проектът.....	145
<i>Вечерта</i>	183
Адептът.....	188
Чиновникът	226
Жреецът	237
<i>Ноцта</i>	261
Да се отървеш от парите	265
<i>Епилог: Мъртвецът</i>	275
Именен показалец	280

Увод от издателя

„...човек е щастлив не когато живее върху планина от четири милиарда, а когато върви към върха на планината...“

НАЙ-ВАЖНОТО Е ДА НЕ СБЪРКАШ В ИЗБОРА НА ПЛАНИНАТА! И той да е такъв, че не само изкачването, но и пребиваването на нея да оправдава часовете, прекарани в офиса, минутите, откраднати от семейството, отказа от част от ценностите ти, непрекъснатото напрежение и страха, че ще те заобиколят, а след това и ще те изпреварят...

Ако вашата планина е Рубльовка, този Олимп на руското общество, задължително трябва да прочетете какво ще получите като награда за старанията си. Ще бъдете ли щастливи? Има ли щастие в Рубльовка? Готови ли сте да вярвате и да се кланяте само на един бог, известен по тези места – на Парите?

Беше ми много интересно да прочета тази талантива книга, изпълнена с кратки истории, скици и неизвестни до този момент подробности за хора, които е прието да се смятат за елит на нашето общество. С изненада (макар че от какво ли бих могъл да се изненадвам в този случай?) открих за себе си, че Рубльовка е квинтесенция на противоречивата руска култура, в ко-

ято са смесени законите на престъпния свят и правилата на висшето общество, религиозността и свободната трактовка на божествената същност, усамотението и затвореността (иначе защо са оградите по три метра?) и непреходното желание да се покажеш и да се утвърдиш в чуждите очи.

Въпреки общоприетото мнение, че парите правят човека свободен, по-скоро е точно обратното – те диктуват как да се живее, а големите Пари категорично изискват хората да се прекланят пред тях и да им бъдат роби. Повечето обитатели в Рубльовка не са свободни и отиват на това заточение доброволно. Доброволно се торможат в задръстванията и избират дрехите си, жена си (мъжа си), дома си и мястото за почивката си по общоприетия стандарт.

Щом е така, открийте своята планина и се изкачете на нея.

Михаил Иванов,
главен редактор на издателство
„Ман, Иванов и Фербер“
Москва

Увод от автора

БЛИЗО ДО ВСЕКИ МЕГАПОЛИС на земята има предградие за богатите. В Лос Анжелис това е Бевърли Хилс, в Лондон – Аскот, в Париж – Ньой сюр Сен, в Берлин – Груневалд. С големи и красиви къщи, с добре поддържани градини, със скъпи коли, без никакви имигранти, с изискано общество. За тази елитна публика има дежурна серия легенди, които екскурзоводите разказват на провинциалните ученици, разплескали носове върху стъклата на автобусите, с оцъкдени очи, вторачени в именията на богатите и знаменитостите. А между собствениците на къщите и екскурзиантите в автобуса зее огромна имуществена пропаст.

Край Москва този резерват за милионери се нарича Рубльово-Успенското шосе или Рубльовка.

Само че там не водят екскурзианти. Къщите обикновено не могат да се видят зад високите огради. А пропастта между собствениците на имения на Рубльовка и обикновените хора е не само имуществена, но и културна. Когато цар Иван Грозни идвал тук на лов за соколи и когато царете Михаил Фьодорович и Алексей Михайлович ходели пеша по „царския“ път на поклонение в Савино-Сторожевския манастир, между богатите и бедните имало само икономически и съсловни различия. Но по времето на Петър I в обществото се появило още по-дълбоко разделение. Хората живеели различно, хранили

се различно, пиели различни неща, забавлявали се по различен начин и дори не говорели на един и същ език. И когато след Петър Велики покрай този път се заселили шестнайсет княжески рода, включително Юсупови, Шувалови и Голицини, богатството и бедността в Русия вече се различавали не само аритметически. Същността на това разделение вече не била само в количеството на парите и в броя на хората според списъците на селското население, а в самия начин на живот. И оттогава досега нещата са си останали все така. Богатите и бедните в Русия са два различни народа. Те имат различни култури и дори религиите им са различни.

На вечеря френският аристократ яде приблизително същото, каквото яде и френският селянин, и това е най-вече вино и сирене. Разбира се, скъпо вино и скъпо сирене. Вероятно простолюдието във Франция, без да се замисли, ще каже как се нарича всяко блюдо на масата на милионера. Но ако един представител на руското простолудие има късмета да се озове в рубльовски ресторант, той няма да разбере половината от наименованията в менюто. Какво е калкан? Какво е севиче*? Нима трюфелът е гъба, а не бонбон? С какво се различава стридата от фин дьо клера** и изобщо как се яде това?

През XIX век, когато тук живеела аристокрацията, включително и членовете на царското семейство, в домовете им се говорело на френски и английски език, а руския, който господарите често не разбирали, използ-

---

* Ястие от сурова риба, маринована в лимонов сок. – Бел. прев.

** Специални стриди, отглеждани във ферми. – Бел. прев.

вала само прислугата. В началото на XX век в рубльовските къщи живеели грамотни хора, а покрай тях – неграмотни. През втората половина на XX век живеели сити, а покрай тях – гладни, представителни, заобиколени от непредставителни. И всеки период на рубльовското благополучие неизменно завършвал с катастрофа за щастливите собственици на имения, на които до вчера завиждали абсолютно всички.

Изглежда, и сега поредният възход на Рубльовка върви към своя край. Богатите и известните вече доста видимо бягат от благословените места. А ние до ден-дневен дори не знаем какви са тези хора. Какво ядат, какво пият, в какво вярват, към какво се стремят, от какво се страхуват, на какво се надяват...

И в края на краищата откъде имат толкова пари?

Утрото

Въвеждане в Играта

1. КОЛИТЕ НА ОКОЛОВРЪСТНОТО шосе са като капки вода в клепсидра* – на всеки трийсет секунди през тясното гърло на Рубльово-Успенското шосе се процежда по една и там целият поток вече бавно потича. Сякаш отмерва хода на някакво особено време, което е по-наситено и по-сгъстено, отколкото при обикновените хора.

Един господ знае от какво се ръководи регулировчикът, когато ни кара да спираме или ни разрешава да продължим нататък. Дългата върволица коли безропотно чака в задръстването. Във всяка кола шофьорът се обажда на някого, за да предупреди, че закъснява. Аз също се обаждам: „Сан Санич, извинявайте, но сигурно ще закъснея за срещата ни! Тук някакъв идиот от пътната милиция така регулира движението, че никой не помръдва!“

Гласът в слушалката се размива: „Валерий, не бива да си мислите, че милиционерът регулира движението, за да се движите в някаква посока. Той има други задачи. Подготвя трасето, за да мине правителственият кортеж. От тази гледна точка действията му са абсолютно

---

* Древен воден часовник. – Бел. ред.

рационални и професионални. – Долавям, че се усмихва. – Не се притеснявайте. Ще ви почакам“.

Аз и без това вече не се притеснявам. Когато излезе на Рубльовка, всяка кола се движи плавно, със скорост от шейсет километра в час. И проблемът дори не е в това, че не можеш да задминеш никого. Нито в това, че цялото шосето от две платна е разделено от двойно непресечена осева линия. Както и в това, че не можеш да превишаваш скоростта, защото на всеки километър стои регулировчик. В това има някаква магия. Дерк Сауър, един от първите чужденци, който се засели на Рубльовка, казва: „Ама че странно, уж висиш в задръстванията, уж чакаш по четирийсет минути, докато кортежите минат, но стига да прекосиш границата на Москва по Рубльовка, и сякаш си у дома, става ти някак уютно...“.

На това шосе всеки усеща някакво особено умиротворение. Ние се движим бавно, а насреща ни също много бавно минават коли от висок клас – „Мерцедес“, „Мерцедес“, „Майбах“, „Мерцедес“, „Бентли“ (хоп! – „Фолксваген“ – сигурно е на нечия прислуга), „Мерцедес“, „Мерцедес“, „Майбах“, „Мерцедес“... Движим се бавно, покрай нас се издига вековна гора, а покрай нея рекламни пана ни предлагат да си купим пръстен на цената на малко имение, имение на цената на малка държава, яхта на цената на малък самолетносач или... Или да наемем за камериерка филипинка, която винаги се усмихва, чисти много добре, а нощем изчезва незнайно къде (сигурно е толкова незабележима, че се мушка в шкафа заедно с четката за под).

Тук винаги е било така – мястото си има собствено време, а пространството е специално. Тук са били имененията на царското семейство през деветнайсети век, вилите и санаториумите на ЦК на КПСС през двајсети век, дворците на олигарсите през двајсет и първи век. Винаги е било така на това място, на този незаобиколен от никакви морета остров на благополучието, наречен Рубльовка.

Ако помолят един брокер на недвижими имоти да очертае на картата границите на Рубльовка, той ще нарисува фигура, която горе-долу прилича на краставица. Границите на престижната Рубльовка няма да започнат от Околовръстното шосе, а някъде от Ромашково докъм Николиния хълм, а дължината ѝ ще е само двајсет километра по права линия, ако се следва полет на птица. На ширина ще е между пет и седем километра от дясната и лявата страна на Рубльово-Успенското шосе. На север, до Илински, Рубльовка е престижна. А след Илински – не чак толкова – там вече се намира Нова Рига. На юг е престижна до Лайково. И колкото и да питаш брокера на недвижими имоти защо границите на престижността са прокарани точно по този начин, той само ще свива рамене, един вид – така са се стекли обстоятелствата исторически. Уж и боровите гори в Нова Рига са същите, и същата река Москва тече зад Николиния хълм. Но там земята не е свещена. Свещената земя е тук, около Рубльово-Успенското шосе, във вид на краставица, дълга около двајсет километра и широка около десет.

Обяснението за тези граници може да бъде наме-

рено, ако, да речем, напишете в Гугъл мап „Рубльово-Успенско шосе гробища“. И ще видите, че на картата гробищата са разположени точно по границата на престижната Рубльовка, която брокерът на недвижими имоти интуитивно е очертал.

Не може да се живее по-близо до Москва от Ромашково, защото в Ромашково има гробище. Не може да се живее по-на юг от Лайково, защото там също има гробище. Не може да се живее по-на север от Илински, защото и там има гробище. Не може да се живее и зад Николиния хълм, по същата причина.

А тук, в Рубльовка, няма гробище. Сиреч няма смърт. Или поне нейните видими проявления. И ние се движим бавно по тази свещена земя, която не познава смъртта, тъй както на 19 януари 2011 година бе пътувала двайсет и три годишната Елена Ярош със скромния си „Опел Астра“. Вероятно със същото чувство за умиротворение. Докато насреща ѝ не излетяло черното БМВ на представителя на президента в Държавната Дума Гари Минх... Последвал челен сблъсък. Шофьорът на Минх загинал на място, Елена Ярош била откарана в болницата със сътресение на мозъка и многобройни счупвания, но на самия Минх му нямало нищо. Сиреч на Рубльовка наистина живеят безсмъртни хора. Но тук не всички са безсмъртни, а само някои. Тук, също като в някаква компютърна игра, единици се сдобиват с вълшебни доспехи, с повече животи и със свръхестествени способности, да речем, като тези на Гари Минх да не получи дори и една драскотина при челния сблъсък на

колите. Или да повлияе на съда, за да не признае Елена Ярош дори за пострадала в катастрофата.

Всъщност могъщият Гари Минх, на когото е позволено да се движи по шосето в насрещното платно и за когото няма никакви последствия след катастрофата, би спрял, ако пътният полицаи му махне с палката, както на мен сега. Мерцедесите, майбасите, бентлитата – всички са сврени до банкета на пътя и до една са замрели като мимикриращи бръмбари, все едно, че ги няма. Стоим кротко встрани, не отваряме прозорците, не слизаме от колите и не натискаме клаксоните, защото след четирийсет минути покрай нас ще профучи кортежът на Първия човек, заради когото движението по шосето спира и всички коли се изтеглят встрани. И какъвто и Гари Минх да си, и каквито и допълнителни животи да имаш, кортежът на Първия човек ще те лиши от всички наведнъж, така както елфът от осемдесето ниво на компютърната игра „Уоркрафт“ само с едно заклинание унищожава всеки войн, стигнал едва до двайсето или до трийсето ниво. Та затова си стоим кротко в колите си екстра клас. Няма глупаци, които да проверят какво ще се случи, ако, да речем, застанат напъряно на пътя или натиснат клаксона. Стоим си. И ще си стоим така още четирийсет минути.

Чужденците, които се озовават за пръв път на Рубльовка, недоумяват защо заради това, че президентът или премиерът ще минат, трябва да се препречва и спира цялото движение по шосето за четирийсет минути, а не за пет. Но ние, обладаните от ролевата игра „Рубльовка“, както пуберите, които са заразени с игрите

„Уоркрафт“, „Морувинд“, „Обливиън“ или „Скайрим“, ние знаем защо.

„А защо четирийсет минути?“ – недоумява Дерк Сауър.

И това означава, че през всичките двайсет години, които е изживял по тези места, уважаваният издател на вестник „На Рубльовка“ не е разбрал елементарни особености на нейния бит. Та нали Путин идва от Усово. А от Усово до Москва са седемнайсет километра. Офицерът от охраната на Путин, който отговаря за опразването на шосето, изминава това разстояние дотам и обратно горе-долу за четирийсет минути. Той проверява лично дали движението е спряно, дали всички наши коли са избутани до банкетата, дали не слизаме от колите и дали не свиркаме с клаксоните. И ако Дерк Дауър освен това попита защо сложените на всеки километър регулировчици не докладват на началника на охраната, че шосето е пусто, отново ще стане ясно, че уважаемият издател не е разбрал нищо. Защото, ако събира докладите по радиостанциите, офицерът от охраната ще си дели отговорността, а съответно и властта с регулировчиците. Но ако офицерът оглежда шосето лично, значи цялата отговорност е негова и цялата власт също му принадлежи. Той е незаменим и следователно неуязвим, докато Първият човек му поверява да осигури разчистването на пътя и докато му нарежда да изминава разстоянието от Усово до Москва и обратно. А да делегираш своята незаменимост, неуязвимост, отговорност и власт на подчинените си, е нещо, което дори не е просто срещу

правилата, а е срещу самия дух на Играта, в която на Рубльовка, волю или неволю, съзнателно или несъзнателно, играят всички, освен пеленачетата.

2. А КАК СЕ ОЗОВАВАТ В ИГРАТА? Как се променя социалният статус? Как хората преминават от категорията на Елена Ярош в категорията на Гари Минх? Вера Кричовская казва: „Аз не промених социалния си статус. Нищо не се промени от това, че живея на Рубльовка. Работя както съм работила досега. Имам същите приятели, които съм имала досега“.

Само че нещата не опират до социалния статус. Цялата работа е в това, дали си в Играта, или си извън Играта. Ето как Вера Кричовская влязла в Играта.

Била на двайсет и пет. И вече от седем години работела като журналист. Привлякла вниманието към себе си още докато била ученичка, когато в Ленинград ходела на митинги с искането вестник „Смяна“, на който Вера сътрудничела, да престане да се подчинява на Ленинградския градски комитет на Комсомола.

Прочула се през август 1991 година, когато преразказвала по ленинградското радио репортажите, които ѝ диктувал един неин познат от Белия дом*, управляван от Елцин, когато избухнал метежът. На двайсет и пет години вече работела като режисьор и продуцент в телевизия НТВ и правела блестяща телевизионна кариера – печелела добри пари, измисляла проекти, за които е прието да се казва „супер яко!“, ползвала се с уважени-

---

* Страдата на руското правителство в Москва. – Бел. ред.

ето на колегите и началниците си. Но не била в Играта. Все още спадала към онези, които вземат интервюта, а не към онези, които ги дават.

И внезапно се случило нещо. Обадил ѝ се тогавашният собственик на НТВ Владимир Гусински и я повикал на заседание в своя офис. Нея? Преките началници на Вера нямали представа какво би могло да означава това. Да я извикат през техните глави? Двайсет и пет годишното момиче режисьор? В кабинета на Гусински?

Че на всичкото отгоре Вера закъсняла. Натискала до дупка педала на газта в скапаната си жигулка, но колата сякаш изобщо не се движела. Оказало се, че колата, с която едва до вчера Вера се гордеела, защото я купила със собствени пари, изведнъж, точно когато трябвало да отиде в офиса на собственика на телевизията, не ѝ вършела никаква работа. Вера закъсняла с половин час и когато влязла в приемната, си мислела, че този път със сигурност ще я убият, ще я изядат или най-малкото ще я уволнят. Но за късмет Гусински закъснел още повече.

В приемната го чакали хора, към които Вера се отнасяла ако не като към богове, то горе-долу като към такива. Трябвало да положи огромни усилия, за да се добере до всеки един от тях и да му зададе личен въпрос.

– Олег Борисович – обърнала се тя към тогавашния вицепрезидент на телевизия НТВ Добродеев. – Случайно да знаете защо ме повикаха на заседанието?

– Нямам представа – свил рамене Добродеев. – Но не бива да се притеснявате, Вера. Ако има нещо, ние ще ви подкрепим.

– Евгений Алексеевич – обърнала се тя към другия вицепрезидент и водещ на предаването „Равносметки“ Кисельов. – Знаете ли каква е причината?

– Вера, не бива веднага да изпадате в отчаяние!

Но на нея страшно ѝ се щяло да изпадне в отчаяние, почти до припадък.

– Игор Евгениевич – обърнала се тя към президента и генерален директор Малашенко, когато паниката я завладяла вече почти окончателно. – Какво съм направила?

А Гусински все го нямало. Нямало го един час. Час и половина. След близо два часа закъснение Гусински се появил. Шумен, енергичен, тежък. Здрависал се с всички и веднага се захванал с деловите въпроси. Казал, че телевизионната компания НТВ трябва да открие огромен кореспондентски център и филиал в Петербург. Че бюджетът на филиала в Петербург и броят на хората, които ще работят там, ще бъдат реципрочни по бюджет и щат на московския, че сроковете са много кратки, че отговорността е огромна и... И че целият този проект ще оглави Вера Кричовская, която стои тук, имам удоволствието да ви я представя.

От изненада на всички тия президенти и вицепрезиденти чак дъхът им секнал. Не били в състояние веднага да осмислят факта, че двацет и пет годишното момиче, което работело като режисьор, внезапно застанало на равна нога с тях. А след това започнали да я окуражават, да ѝ обещават помощ и да казват, че просто вярват в нея. Но всъщност не били в състояние да разберат защо. Защо точно тя? Би трябвало да има някаква причина. Някаква

благословия би трябвало да е осенила рижавата ѝ глава. Та нали тя не била любовница на Гусински? Любовниците ги правят секретарки, уреждат ги сред обслужващия персонал, но не ги вкарват в Играта, там не вкарват дори жените си, освен с много редки изключения.

Самата Вера нямала абсолютно никаква представа къде, кога и каква благословия я е осенила. Тя единствено осъзнавала, че ако изпусне този шанс, втори няма да има. Върнала се в Петербург, наела хора, изградила инфраструктурата, въвела драконовски правила и аристократични привилегии за журналистите си и след няколко месеца качила президентите и вицепрезидентите начело с Гусински на самолета му и ги завела в Петербург да открият тържествено кореспондентския център и филиал. А по време на тържественото откриване, когато вече станало ясно, че са доволни от работата ѝ и че Вера не е изпуснала шанса си, тя отишла при дизайнера Семьон Левин, който спадал към най-близкия кръг на Гусински, и попитала:

– Семьон Менделевич – далечните познати наричали Левин Семьон Михайлович, а Вера го нарекла Менделевич, подчертавайки, че е сред приближените, – случайно да знаете защо Гусински все пак избра мен да създам кореспондентския център в Питер?

Левин ѝ обещал да разбере и след няколко часа ѝ обяснил. Оказало се, че Гусински забелязал Вера по време на „Новогодишна светлина“ – празничното нощно шоу, което НТВ записвало девет месеца преди събитието. Имало естрада, артисти, маси, шампанско, све-

щи... Вера била режисьор и продуцент на това шоу, а Гусински отишъл с жена си, без да предупреди, че ще се появи там, и за него нямало маса. Някой казал на Вера, че Гусински и жена му са някъде из залата, но за тях няма място. Вера била неопитна и не знаела как изглежда Гусински, но знаела, че той е собственикът на компанията. И тогава се разкрещяла: „След трийсет секунди на ей това място да има маса!“ – „Да де, ама няма други маси...“ – измънкар асистентът. – „Ами намери, мамка ти!“ – изврещяло интелигентното момиче от благовъзпитано петербургско семейство. – Имаш двамадесет секунди! И тук да има маса, покривка, свещи, чинии, чаши и прибори! Бего-о-м!“

А неразпознатият Гусински стоял до Вера, любувал ѝ се и си мислел: „Ако по нейна заповед сега наистина се появи маса, значи трябва да взема момичето в Играта“.

Масата се появила. И Вера се озовала в Играта.

Оттук нататък реликвите, които съответстват на един Играч, и атрибутите като къща на Рубльовка били въпрос на време и естествено, Вера се сдобила с тях при специални условия и на половин цена. Купила къщата в селището Чигасово, когато Гусински имал затруднения с парите и разпродавал селото на своите мечти, в което живеел, в което заселвал заместниците си и вицетата си и в което обгрижвал политиците, юристите и обществените дейци, отхранвани от него. Тъй като все още се надявал на нещо, Гусински разпродавал къщите на свои хора, на познати и приближени, тоест с огромно намаление. Та тогава и Вера си купила.